

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра політології

Проректор науково-педагогічної роботи
Майя НІКОЛАСВА
2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЛІТИЧНА ФУНКЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ
СТРУКТУРИ СУСПІЛЬСТВА

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність: 052 «Політологія»
Освітньо-професійна програма: «Політологія»

ОНУ
2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Політична функція соціальної структури суспільства». – Одеса:ОНУ, 2022. – 25 с.

Розробники: **Шабанов Михайло Олександрович**, кандидат політичних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології
Протокол № 1 від. "29" 08 2022 р.
Завідувач кафедри _____ (Василь ПОПКОВ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП/ОНП _____
(Марія МІЛОВА)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) _____ факультету
Протокол № 1 від. "30" 08 2022 р.
Голова НМК _____ (Олег ХОРОШИЛОВ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри політології
Протокол № 1 від. "28" 08 2023 р.
Завідувач кафедри _____ (Василь ПОПКОВ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № _____ від. "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 2 ІНДЗ*	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>052-Політологія</u> (код і назва) Спеціалізації: (назва) Рівень вищої освіти: Перший рівень	Вибіркова ОК36	
		Рік підготовки:	
		3-й	3-й
		Семестр	
		5-й	5-й
		Лекції	
		20 год.	14 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	0 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		80 год.	106 год.
у т.ч. ІНДЗ*			
Форма підсумкового контролю: <i>іспит</i>			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою спецкурсу є вивчення студентами теоретичних та методологічних засад дослідження соціальної структури суспільства та політики. В рамках цього можна зазначити й **основні завдання спецкурсу:**

- ознайомити здобувачів з методологією аналізу соціальної структури суспільства, разом з основними теоретичними поглядами на її природу та сутність, а також з місцем цієї дисципліни в системі соціальних, політичних та інших гуманітарних наук;

- сформулювати цілісне уявлення про роль та місце основних елементів соціальної структури в процесі функціонування та розвитку суспільства.

- вміти аналізувати соціальні та соціально - страфікаційні (класові) аспекти регіональної політики в масштабах Півдня України (Одеська, Миколаївська та Херсонська області):

- проаналізувати особливості формування поточної соціальної структури спільнот Одеси та Одеської області, виокремити їх вплив на реалізацію політичних функцій державними структурами, органами місцевого самоврядування та громадянського суспільства.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) інтегральної (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки;

б) загальних (ЗК): **ЗК01.** Знання предметної області та розуміння професійної діяльності; **ЗК04.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

в) спеціальних (СК): **СК01.** Здатність використовувати категорійно – понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки; **СК04.** Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності; **СК06.** Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти: **РН01.** Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності; **РН08.** Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки; **РН10.** Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у

різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; **PH12.** Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. **PH13.** Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі мають

знати:

- що таке соціальна структура суспільства, які її складові елементи;
- сутність соціальної стратифікації і причини існування різних типів стратифікаційних систем, а також різноманітні підходи до проблеми соціальної стратифікації в політичному процесі;
- сутність соціальної мобільності, її причини, наслідки, зв'язок із стратифікацією;
- зміст понять «соціальний статус», «соціальна роль», «клас», «інтеграція», «дезінтеграція», «ідентифікація»;

Вміти

- визначити тип суспільства, тип та механізми забезпечення соціальної мобільності, причини маргінальності соціальних груп;
- визначити тип соціальної структури конкретної держави;
- визначити характеристики суспільної дійсності;
- визначити функції соціальних інститутів, організацій в конкретній державі;
- класифікувати і визначити тип конкретного об'єднання та його місце в соціальній структурі держави;

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1

Предмет дисципліни. Зовнішня і внутрішня соціальна структура і політика

Тема 1. Соціальна структура суспільства і політика: предмет спецкурсу

Зміст предметної галузі спецкурсу, його ключові, специфічні й приватно-наукові категорії і поняття, принципи, методи, закони й функції.

Соціальна структура суспільства як його об'єктивно існуюча характеристика, як джерело і наслідок політики та як учбова дисципліна. Соціальна структура суспільства, як це сукупність взаємозв'язаних і взаємодіючих між собою соціальних груп, спільностей та інститутів, пов'язаних між собою відносно сталими відносинами.

Структура навчального спецкурсу та його зв'язок із іншими галузями політології. Перспективи розвитку предметної сфери курсу, його міжпредметні зв'язки.

Тема 2. Соціальна структура суспільства як чинник політики

Сутність соціальної структури. Загальна характеристика її компонентів, логіка їх зв'язку у складі цілого. Вплив характеру влади на зміст компонентів соціальної структури. Класифікація типів структури та їх ієрархія. Диференціація населення як соціальне явище та його головні наслідки й причини. Державні й громадські інститути як чинники диференціації.

Соціальна стратифікація й політична диференціація. Політичні партії та рухи як наслідок соціальної й політичної диференціації.

Обсяг і зміст понять соціальної інтеграції і дезінтеграції в політичних процесах, які відбуваються в Україні. Органічний зв'язок дезінтеграційних та інтеграційних процесів із економічними й соціальними інтересами груп, спільностей суспільства. Намагання номенклатури та деяких авантюристів стати власниками виробництва, енергоносіїв та нерухомості держави.

Політична сутність і функція соціальної структури. Політичні механізми та процедури впливу на процеси формування структури. Механізми зворотнього впливу та діяльність інститутів політичної влади.

Тема 3. Зовнішня соціальна структура як умова і наслідок політичного процесу

Поняття зовнішньої соціальної структури. Зв'язок зовнішньої соціальної структури із суспільним розподілом праці. Соціально – політичні відносини, які детерміновані зовнішньою соціальною структурою. Базові компоненти зовнішньої соціальної структури. Роль соціальних рухів, профспілок, культурних, релігійних та комерційних об'єднань у формуванні зовнішньої соціальної структури.

Індустріальний, аграрний, торгівельний, фінансовий, науковий та інші сегменти зовнішньої соціальної структури, їх вплив на політику.

Взаємозв'язок зовнішньої соціальної структури України з функціонуванням державних інститутів політичного управління.

Тема 4. Внутрішня соціальна структура як умова і наслідок політики

Поняття внутрішньої соціальної структури суспільства або держави. Взаємозв'язок внутрішньої і зовнішньої соціальної структури в політичному процесі. Походження і сутність держави. Позакласовий, класовий та загальноцивілізаційний підходи до аналізу сутності, походження і призначення держави. Основні ознаки і функції держави. Історичний розвиток української держави.

Горизонтальна складова внутрішньої соціальної структури. Станові (сословні), кастові групи й політика. Соціальні групи за статусом влади в політичній системі держави, їх участь в політиці.

Вертикальна складова внутрішньої соціальної структури.

Тема 5. Соціальний інститут та організація як система статусів, ролей

Соціальні статуси і ролі в політичному процесі. Специфіка політичних статусів та ролей, різноманітність їх прояву.

Типологія соціальних інститутів: їх зв'язок і вплив на політичні відносини. Місце і значення політичних інститутів у системі соціальних інституцій суспільства. Особливості та функції соціально-політичних інститутів. Різновиди соціально-політичних інститутів. Емпіричні дослідження політичних інститутів.

Соціальна група як елемент соціального інституту. Прояв інститутів та організацій на різних рівнях соціальної структури, їх залежність від її характеру.

Змістовний модуль 2.

Соціальна і політична стратифікація та їх вплив на політичні процеси

Тема 6. Соціальна стратифікація як показник політичної нерівності

Концепції соціальної нерівності та їх різновиди: функціоналізму, конфлікту, багатства-престижу-влади, класу як репутації, соціальної дії. Різноманітні підходи до проблеми соціальної стратифікації в політичному процесі: само оцінюючий, «оцінки-репутації», «об'єктивний».

Відносини власності і влади та виникнення статусних відносин. Соціальний статус як умова і наслідок функціонування поняття «соціальна структура», його обсяг і зміст.

Субсоціальна структура суспільства як цензова організація. Метасоціальна структура суспільства як його модус на організація. Політологічна інтерпретація полісоціальності суб'єктів в соціальній структурі: консенсіалізм і дісенсіалізм.

Тема 7. Концепції соціальної і політичної мобільності

Соціальна мобільність: причини, умови, наслідки, зв'язок із стратифікацією. Вертикальна і горизонтальна мобільність, індивідуальна і групова, їх детермінанти.

Політична мобільність: причини, умови, наслідки. Інтергенераційні та інтрагенераційний типи мобільності, характеристики їх прояву в політичному просторі. Форми політичної участі та типи політичного статусу особи. Зростання значення участі людини у політичному житті. Політична поведінка особи (активність, пасивність, індиферентність, екстремізм). Конформізм і нонконформізм, колективізм і індивідуалізм. Складові та формотворчі чинники політичної поведінки. Фактори політичної поведінки: ментальні, соціально-психологічні, політичні, економічні, ситуаційні.

Тема 8. Співвідношення станів соціальної стратифікації та політичний порядок

Статусна, цензова й модусна організація простору існування людини як намагання проаналізувати соціальну структуру суспільства. Політичний контроль складного внутрішнього політичного простору.

Нерівномірний розподіл ресурсів між різними сегментами внутрішньополітичного простору. Явища стратифікації, рестратифікації і дестратифікації та емпіричне існування форм політичної влади: керівництва, контролю, управління, організації. Явище політичного контролю та його прояви. Феномен соціального контролю та його функціональні особливості. Суб'єкти політичного контролю. Рівні політичного контролю.

Тема 9. Соціальна структура як простір політичного існування.

Соціальна структура як простір і час існування людини в політичному процесі. Взаємодія з одним та з природою суб'єктів економіко-політичної, соціально-культурної і духовної діяльності.

Емпірична ідентифікація, розподіл і ототожнення людей за їх належністю до конкретних категорій соціальної структури.

Емпірична ідентифікація, розподіл і ототожнення людей за їх соціально-культурними характеристиками.

Ідентифікація членів суспільства за станом їх духовної організації і моральної свідомості.

Рівні прояву, структура та функції політичного простору. Політичний простір та його типологія. Політичне життя. Феномен «політичного простору». «Поле політики» та його топологія (П. Бурд'є). Стратифікація політичного простору. Стихійні та символічні аспекти політичного простору. Актори політичного простору. Типи ієрархізації суб'єктів політичного простору. Соціальні нерівності у політичному просторі.

Тема 10. Конфлікт як складне соціально-політичне явище

Конфлікт як прояв протиріччя в межах соціальної структури. Природа соціального конфлікту. Різновиди соціальних конфліктів. Теорія «соціальних

ролей» (теорія інтеракціонізму). Груповий егоїзм. Групові Конфлікти. Динаміка конфлікту. Процес управління конфліктами: внутрішній і зовнішній аспект. Методи, засоби та форми розв'язання конфлікту. Політичний конфлікт. Різновиди політичного конфлікту, їх природа та функціональна спрямованість. Горизонтальний вид політичних конфліктів: мета, причини, сутність. Вертикальний вид політичних конфліктів: сутність двох підвидів. Причини виникнення режимних конфліктів. Об'єктивні та суб'єктивні фактори нівелювання базових потреб людини. Конфлікт цінностей. Конфлікт інтересів. Конфлікт ідентифікації. Конфлікт політичних культур.

Тема 11. Соціальна ідентифікація й політика

Соціальна ідентифікація та її політична сутність. Індивідуальний й груповий рівні ідентифікації, їх значення для політичного процесу.

Моделі соціальної та політичної ідентифікації та їх реалізація на громадському та державних рівнях. Емоційне номінально-групове й реально-групове ототожнення.

Партійні системи ідентифікації та соціальна структура. Сучасні базові політичні функції соціальної ідентифікації. Трансформаційні зміни та коректування політичної ідентичності.

Тема 12. Стратифікаційні моделі структури українського суспільства

Традиційні й стратифікаційні моделі, їх єдність та відзнака. Принципові підвалини побудови моделей різного типу та їх політична необхідність.

Характеристика п'яти, семи та дев'ятирівньової стратифікаційних моделей, що використовуються в вітчизняній політології. Характеристика методів: «самооціночного», «оцінки репутації», «об'єктивного підходу». Зміст соціально-політичних відносин в межах сучасного українського суспільства. Зовнішня та внутрішня структури сучасного українського соціуму. Системні якості та принципові ознаки складових соціальної структури сучасної України. Трансформаційні специфіки політичних функцій компонентів суспільства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Ус бог о	у тому числі				Усьог о	у тому числі			
		л	п	л	ср		л	п	л	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовний модуль 1. Предмет дисципліни. Зовнішня і внутрішня соціальна структура і політика.										
Тема 1. Соціальна структура суспільства і політика: предмет спецкурсу	8	1	1	-	6	10	1	-	-	9
Тема 2. Соціальна структура суспільства як чинник політики	8	1	1	-	6	10	1	-	-	9
Тема 3. Зовнішня соціальна структура як умова і наслідок політичного процесу.	10	2	2	-	6	10	1	-	-	9
Тема 4. Внутрішня соціальна структура як умова і наслідок політики.	10	2	2	-	6	10	1	-	-	9
Тема 5. Соціальний інститут та організація як система статусів, ролей	10	2	2	-	6	10	1	-	-	9
Разом за змістовним модулем 1.	46	8	8	-	30	50	5	-	-	45
Змістовний модуль 2. Соціальна і політична стратифікація та їх вплив на політичні процеси										
Тема 6. Соціальна стратифікація як показник політичної нерівності.	12	2	2	-	8	10	1	-	-	9
Тема 7. Концепції соціальної і політичної мобільності.	8	1	1	-	6	10	1	-	-	9
Тема 8. Співвідношення станів соціальної стратифікації та політичний порядок	10	2	2	-	6	10	1	-	-	9
Тема 9. Соціальна структура як простір політичного існування.	12	2	2	-	8	10	2	-	-	8

Тема 10. Конфлікт як складне соціально-політичне явище	12	2	2	-	8	10	1	-	-	9
Тема 11. Соціальна ідентифікація й політика.	8	1	1	-	6	10	1	-	-	9
Тема 12. Стратифікаційні моделі структури українського суспільства.	12	2	2	-	8	10	2	-	-	8
Разом за змістовним модулем 2.	74	12	12	-	50	70	9	-	-	61
Усього годин	120	20	20	-	80	120	14	-	-	106

5. Теми семінарських занять
Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Соціальна структура суспільства і політика: предмет спецкурсу	1
2	Тема 2. Соціальна структура суспільства як чинник політики	1
3	Тема 3. Зовнішня соціальна структура як умова і наслідок політичного процесу.	2
4	Тема 4. Внутрішня соціальна структура як умова і наслідок політики.	2
5	Тема 5. Соціальний інститут та організація як система статусів, ролей	2
6	Тема 6. Соціальна стратифікація як показник політичної нерівності.	2
7	Тема 7. Концепції соціальної і політичної мобільності.	1
8	Тема 8. Співвідношення станів соціальної стратифікації та політичний порядок	2
9	Тема 9. Соціальна структура як простір політичного існування.	2
10	Тема 10. Конфлікт як складне соціально-політичне явище	2
11	Тема 11. Соціальна ідентифікація й політика	1
12	Тема 12. Стратифікаційні моделі структури українського суспільства	2
		20

7. Теми лабораторних занять
Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість Годин ден/заоч.
1	Соціальна структура суспільства і політика: предмет спецкурсу / реферат, опрацювання лекційного матеріалу	6 / 9
2	Сутність соціальної структури. Загальна характеристика її компонентів, логіка їх зв'язку у складі цілого / реферат	6 / 9
3	Соціально – політичні відносини, які детерміновані зовнішньою соціальною структурою / реферат, підготовка до лекцій, практичних занять, опрацювання лекційного матеріалу	6 / 9
4	Поняття внутрішньої соціальної структури суспільства або держави. Взаємозв'язок внутрішньої і зовнішньої соціальної структури в політичному процесі / реферат, опрацювання лекційного матеріалу	6 / 9
5	Соціальні статуси і ролі в політичному процесі. Специфіка політичних статусів та ролей, різноманітність їх прояву / реферат, підготовка до лекцій, практичних занять	6 / 9
6	Різноманітні підходи до проблеми соціальної стратифікації в політичному процесі: само оцінюючий, «оцінки-репутації», «об'єктивний» / реферат, підготовка до практичних занять, самостійне опрацювання літератури	8 / 9
7	Політична мобільність: причини, умови, наслідки. Інтергенераційні та інтрагенераційний типи мобільності, характеристики їх прояву в політичному просторі / підготовка до лекцій, практичних занять, самостійне опрацювання літератури	6 / 9
8	Нерівномірний розподіл ресурсів між різними сегментами внутрішньополітичного простору. Явища стратифікації, рестратифікації і дестратифікації та емпіричне існування форм політичної влади / підготовка до лекцій, практичних занять, самостійне опрацювання літератури	6 / 9
9	Соціальна структура як простір і час існування людини в політичному процесі. / реферат, підготовка до практичних занять	8 / 8
10	Конфлікт як прояв протиріч в межах соціальної структури. Природа соціального конфлікту. Різновиди соціальних конфліктів. / підготовка до практичних занять, самостійне опрацювання літератури	8 / 9
11	Соціальна ідентифікація та її політична сутність. Індивідуальний й груповий рівні ідентифікації, їх значення для політичного процесу / реферат	6 / 9
12	Традиційні й стратифікаційні моделі українського	8 / 8

	суспільства, їх єдність та відзнака. Принципові підвалини побудови моделей різного типу та їх політична необхідність / опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	
	Разом	80 / 106

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Розробити аналітичну довідку щодо рівня соціальної інклюзії та впливу соціальних груп на виконання політичних функцій суб'єктами політичної влади на рівні Одеси та Одеської області (або регіону походження здобувача вищої освіти)

10. Методи навчання.

Навчальний процес здійснюється за традиційною технологією: лекції, практичні заняття, самостійна робота. На лекційних заняттях використовуються: словесні методи (розповідь, бесіда, пояснення, діалог); наочні та практичні методи (ілюстрація, демонстрація) в он – лайн та офф – лайн форматах; тощо.

На практичних заняттях використовуються: дискусія, проблемно-пошуковий, репродуктивний, інтерактивний методи тощо. У межах самостійної роботи застосовуються дослідницькі методи.

11.Форми контролю і методи оцінювання

:

Поточний контроль - перевірка знань в ході занять, ознайомлення та оцінка усних доповідей (реферативних робіт), оцінка надбаних навичок в процесі практичних занять; Поточний контроль успішності здійснюється за п'ятибальною шкалою.

Періодичний контроль передбачає проведення тематичного експрес тестування.

Підсумковий контроль – іспит. Він може проводитися в усній формі за екзаменаційними білетами, в письмовій формі за контрольними завданнями або у формі тестування.

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінка знань, умінь і практичних навиків студента з дисципліни «Політична функція соціальної структури» здійснюється за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль знань студентів проводять за трьома складовими:

- контроль систематичності та активності роботи студента впродовж семестру;
- контроль за виконанням модульних завдань/контрольних замірів;
- контроль за виконанням завдань самостійного опрацювання і розрахункової роботи.

При контролі систематичності й активності роботи студентів оцінці підлягають:

- самостійна робота студентів;
- відвідування й активність на семінарських заняттях;
- рівень засвоєння знань програмного матеріалу

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та періодичний контроль		Підсумковий контроль (іспит)	Сума балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2		
35	25	40	100

Теми практичних занять	Кількість балів за вид роботи	Разом балів
Тема 1. Соціальна структура суспільства і політика: предмет спецкурсу	0 – 5 (опитування, участь у дискусії)	0 – 5
Тема 2. Соціальна структура суспільства як чинник політики	0 – 5 (Реферативна робота, есе, опитування, участь у дискусії)	0 – 5

Тема 3. Зовнішня соціальна структура як умова і наслідок політичного процесу.	0 – 5 (Реферативна робота, опитування)	0 – 5
Тема 4. Внутрішня соціальна структура як умова і наслідок політики.	0 –5 (Реферативна робота, опитування, участь у дискусії)	0 – 5
Тема 5. Соціальний інститут та організація як система статусів, ролей	0 –5 (Реферативна робота, опитування, участь у дискусії)	0 – 5
Тема 6. Соціальна стратифікація як показник політичної нерівності.	0 –5 (Реферативна робота, есе, опитування, участь у дискусії)	0 – 5
Тема 7. Концепції соціальної і політичної мобільності.	0 –5 (Реферативна робота, есе, опитування, участь у дискусії)	0 – 5
Тема 8. Співвідношення станів соціальної стратифікації та політичний порядок	0 –5 (Реферативна робота, есе, опитування, участь у дискусії)	0 – 5
Тема 9. Соціальна структура як простір політичного існування.	0 –5 (Реферативна робота, есе, опитування, участь у дискусії)	0 – 5
Тема 10. Конфлікт як складне соціально-політичне явище	0 –5 (Реферативна робота, есе, опитування, участь у дискусії)	0 – 5
Тема 11. Соціальна ідентифікація й політика.	0 –5 (Реферативна робота, есе, опитування, участь у дискусії)	0 – 5
Тема 12. Стратифікаційні моделі структури українського суспільства.	0 –5 (Реферативна робота, есе, опитування, участь у дискусії)	0 – 5
	Всього за практичні заняття	60
	Підсумкове оцінювання	40
	Всього	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням

			дисципліни
--	--	--	------------

Питання для підсумкового контролю

1. Зміст предметної галузі спецкурсу, його ключові, специфічні й приватно-наукові категорії і поняття, методи, основні закони й функції
2. Структура спецкурсу та його зв'язок з іншими галузями політології.
3. Сутність соціальної структури та їх значення для політики.
4. Зовнішня соціальна структура як умова і наслідок політичного процесу.
5. Внутрішня соціальна структура суспільства: сутність, специфіка, функції.
6. Горизонтальна складова внутрішньої соціальної структури суспільства.
7. Вертикальна складова внутрішньої соціальної структури суспільства: сутність та специфіка прояву.
8. Логіка єдності вертикальної і горизонтальної складових соціальної структури в складі цілого.
9. Поняття, ознаки та функції соціальних інститутів. Типологія соціальних інститутів: їх зв'язок і вплив на політичні відносини.
10. Політичний інститут - ознаки та основні функції.
11. Соціальна група як елемент соціального інституту: визначення, різновиди соціальних груп та групова динаміка.
12. Соціальні статуси в соціальній структурі і їх функції в політиці.
13. Соціальні ролі в соціальній структурі та їх функції в політиці.
14. Суспільні класи та політика.
15. Латентна соціальна структура України та політика.
16. Специфіка прояву в політиці соціальних класів та латентних груп.
17. Соціальна структура суспільства та соціальна нерівність
18. Соціальна стратифікація і політична життєдіяльність
19. Моделі соціальної стратифікації, вимірювання стратифікації.
20. Стратифікаційні дослідження: одномірна та багатомірна стратифікація.
21. Різноманітність теорій до проблеми соціальної стратифікації
22. Соціальна мобільність як детермінанта політичного життя.
23. Основні форми соціальної мобільності. Об'єм та дистанція мобільності.
24. Інтергенераційний та інтрагенераційний типи мобільності, характеристика їх прояву в політичному просторі.
25. Політична мобільність: специфіка переміщення у політичній ієрархії
26. Вплив на політику процесів соціальної стратифікації, рестратифікації та дестратифікації.
27. Співвідношення станів стратифікації, рестратифікації та дестратифікації
28. Простір існування людини та полісоціальність його вимірів.
29. Політичний простір: характеристика та основні компоненти
- 30.. Залежність характеру соціальної структури суспільства від типів взаємодії її компонентів в політичному процесі.
31. Власність, класи та політичний процес

32. Відносини власності і влади та виникнення статусних відносин
33. Соціальна та політична диференціація в суспільстві: причини, наслідки, специфіка
34. Політична диференціація на рівні громадянського суспільства
35. Політична диференціація на державному рівні
36. Горизонтальна, вертикальна та просторова диференціація
37. Політичний конфлікт: сутність, різновиди та особливості подолання
38. Конфлікт як феномен у соціальній структурі
39. Межі соціального конфлікту та політичний процес
40. Особливості політичного контролю в Україні
41. Соціальна інтеграція в суспільстві і політичний процес.
42. Соціальна дезінтеграція: її значення для політичних процесів в суспільстві.
44. Процеси політичної інтеграції в Україні та їх політичні наслідки
45. Ідентифікація як соціальний феномен.
46. Соціальна ідентифікація як компонент політичного процесу.
47. Фактори зміни політичної ідентифікації в умовах сучасності
48. Моделі політичної ідентифікації на індивідуальному, груповому та соціальному рівнях
49. Соціально-класова структура сучасного українського суспільства
50. Стратифікаційні моделі структури населення України у політичному вимірі.

12. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Політична функція соціальної структури». URL: <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/fmvps/dystsypliny>
2. Силабус курсу «Політична функція соціальної структури».
URL: <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/fmvps/dystsypliny>

13. Рекомендована література

Основна

1. Александрова О.С. Середній клас як фактор забезпечення стабільності в сучасній Україні. *Гілея. Наук. вісник: збірник наук. праць*. К., 2011. Вип. 44 (№2). – С. 350-357.
2. Александрова О.С. Специфіка становлення середнього класу в українському суспільстві. *Гілея. Наук. вісник: збірник наук. праць*. К.: 2011. Вип. 47 (5). С. 277-284.

3. Воронянський О. В. Політичні інститути: механізм формування в конкурентному середовищі. *Сучасне суспільство*. 2014. Вип. 1. С. 15–28.
4. Головаха Є., Горбачик А. Тенденції соціальних змін в Україні та Європі: за результатами «Європейського соціального дослідження» 2005–2007–2009–2011. Київ: Ін-т соціології НАНУ, 2012. 119 с
5. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. – Тернопіль: Видавничополіграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. 250 с.
6. Демчишак Р. Наукові підходи до розуміння сутності поняття «політичний інститут». *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2015 Вип. 27. С. 9 – 14
7. Домаранська А. Соціокультурний вимір соціальної стратифікації українського суспільства. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2015. №2. С. 52–59
8. Зеньков Д.О. Поняття функцій профспілок та їх значення на сучасному етапі ринкових відносин. *Вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 8. С. 189 - 192
9. Козьма В. В. Політичні інститути сучасної представницької демократії. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2013. Т. 21, Вип. 23(4). С. 29–33
10. Козловець М. А. Соціальна структура українського суспільства в контексті постсоціалістичних трансформацій. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2017. № 4 (35). С.41-57.
11. Конфліктологія : навч. посіб. / А.І. Берлач, В.В. Кондрюкова, В.О. Криволапчук, О.Г. Поліщук; - ОДУВС – вид. 2-ге, доповн. - Одеса : ОДУВС, 2010. – 162 с.
12. Корецька С. О. Соціальна політика України : теорія, методологія, механізми реалізації : монографія / С. О. Корецька. – Донецьк : Юго-Восток, 2010. – 445 с
13. Кузенко У. І. Політична функція сучасної держави: поняття, зміст, структура. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Вип. 28. Т. 1. С. 23 – 25

14. Куценко О. Соціальні класи: соціологічні інтерпретації та підходи до вивчення. Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. 2014. №1 (5). С. 68–74.
15. Макеєв С. Соціально-економічна стратифікація в Україні: неадекватні оцінки, хибні пріоритети. Українське суспільство 1992-2010. Соціологічний моніторинг / За ред. д.ек.н. В.Ворони, д.соц.н. М. Шульги. – К.: Інститут соціології НАН України, 2010. – С.119-127
16. Майборода Т. В. Вплив соціальної мобільності на політичну соціалізацію молоді. *Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ*, Вінниця, 14-23 березня 2018 р. 2018. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2018/paper/view/4960>.
17. Одарченко К. Ю. Специфіка горизонтальної та вертикальної партійної комунікації на тлі розбудови політичної партії / К. Ю. Одарченко // Політичне життя. 2016. № 4. С. 58 - 69
18. Основи політичної соціології. Навчальний посібник / М.А. Безносков, Т.Н. Дублікаш, А.Д. Литовченко та інш. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2016. – 252 с.
19. Політична стратифікація суспільства: монографія / В. А. Полторак, Д. В. Прошин, І. А. Єремєєва та ін. / за ред. В. А. Полторака. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2013. 212 с.
20. Примуш М. Політичні конфлікти та їх типи. *Політичний менеджмент*. 2010. № 1. С. 96 – 104
21. Протести виключно з економічних причин в Україні ніколи не були успішними. *Дзеркало тижня*. 2016. 19 липня
21. Рахманов О.А. Соціальна стратифікація і класова структура суспільства: навчально-методичний комплекс. – К.: КНЕУ, 2011. – 21 с.
22. Рахманов О. Соціальне підґрунтя олігархічної системи в Україні. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2017. №3. С. 60–73.
23. Симончук О. Картографування класів: традиції та новації. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2010. №4. С. 56–84.
24. Середній клас в Україні: критерії ідентифікації. Позиції експертів, уявлення і самовизначення громадян. Київ: Бібліотека Центру Разумкова, 2014. – 64 с

25. Соціалізація відносин у сфері праці в контексті стійкого розвитку: монографія / [А.М.Колот, О.А.Грішнова, О.О.Герасименко та ін.] За наук. ред. д-ра екон.наук, проф. А.М.Колота. – К.: КНЕУ, 2010. 348 с.
26. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
27. Соціологія: навчальний посібник для студентів для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання, що вивчають «Соціологію» / О. В. Горпинич, О. Ю. Клименко, Л. М. Москаленко, М. С. Труш, В. Ф. Ятченко – Київ: ДУТ, 2019. – 235 с.
28. Соціальна конфліктологія: підручник / Л. Й. Гуменюк; Львів. держ. ун-т внутр. справ. – Львів, 2015. 563 с.
29. Стрюк М.І. Мобільність: системний підхід. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2015. Т. 49. Вип. 5. С. 37–70.

Додаткова

1. Щегорцова В. М. Наукові підходи до класифікації видів кар'єри державних службовців. *Теорія та практика державного управління*. 2015. Вип. 1 (48). С. 1 - 6
2. Чабанна М. В. Довіра до політичних інститутів: передумови та наслідки для демократії *Магістеріум. Політичні студії*. 2014. Вип. 58. С. 8 – 14.
3. Татаревська М. Місце і роль заробітної плати у формуванні середнього класу. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2010. № 4. С. 88-97.
4. Усова Ю.О. Середній клас як соціальна основа громадянського суспільства URL: http://www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Politologia/65786.doc.htm
5. Хоржевська І. М. Методичні рекомендації з дисципліни «Соціальні та політичні конфлікти» для студентів психологів / І. М. Хоржевська, І. П. Лисенкова, І. В. Астремська. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. – 48 с.

6. Шульга М. Збій соціальної матриці : монографія / М. Шульга. – К. : Інститут соціології НАН України, 2018. 284 с.
7. Bhandari J.S. International migration theory: perspectives across the social sciences. GSTF. International Journal of Law and Social Sciences (JLSS). – Vol. 1, № 1, Jan 2012. P. 90–95.

Електронні інформаційні ресурси

1. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua/>
3. Сайт Інституту соціології НАН України. URL: <https://i-soc.com.ua/>
4. Сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України. URL: <https://niss.gov.ua/>
5. Сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/>